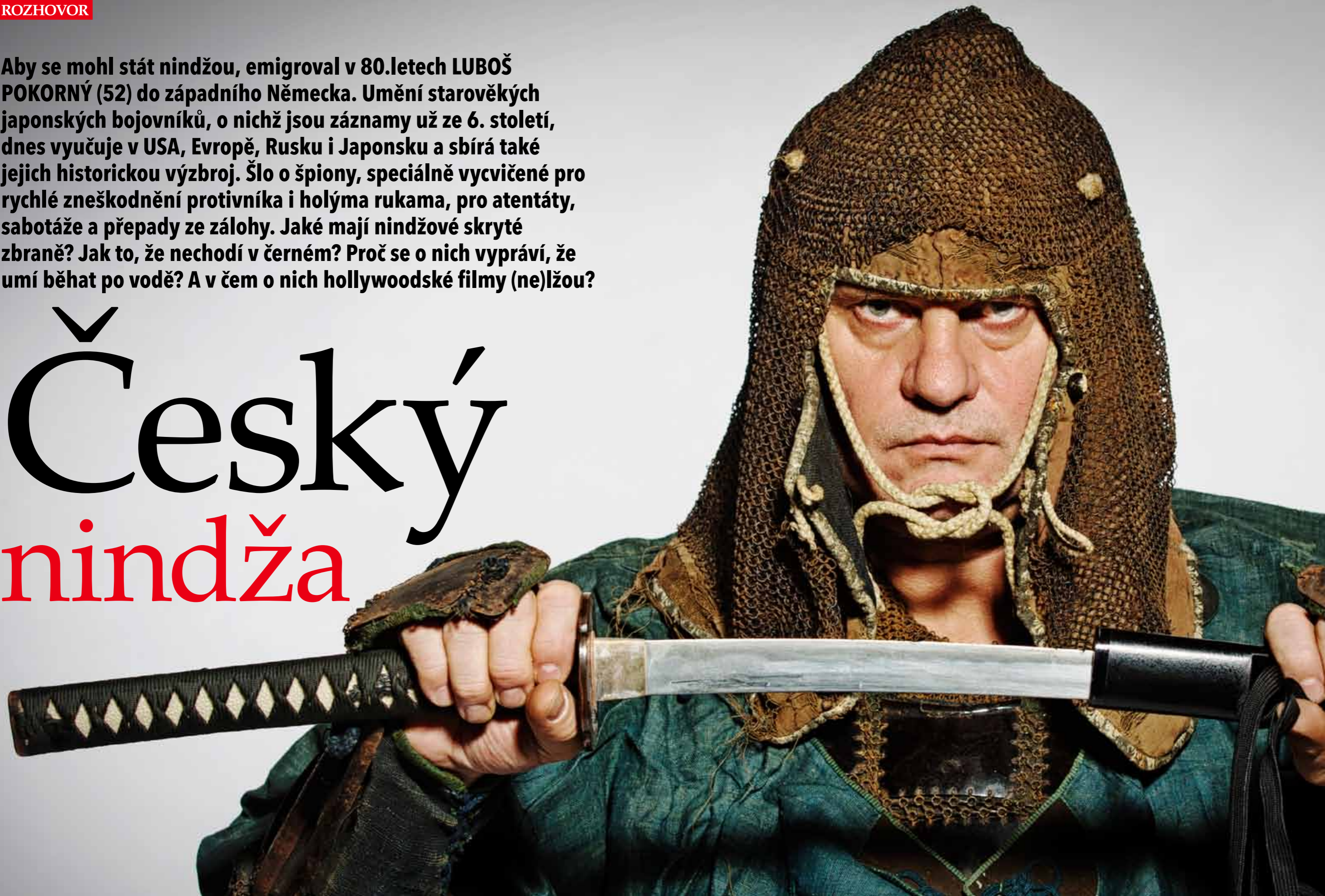

Aby se mohl stát nindžou, emigroval v 80. letech LUBOŠ POKORNÝ (52) do západního Německa. Umění starověkých japonských bojovníků, o nichž jsou záznamy už ze 6. století, dnes vyučuje v USA, Evropě, Rusku i Japonsku a sbírá také jejich historickou výzbroj. Šlo o špiony, speciálně vycvičené pro rychlé zneškodnění protivníka i holýma rukama, pro atentáty, sabotáže a přepady ze zálohy. Jaké mají nindžové skryté zbraně? Jak to, že nechodí v černém? Proč se o nich vypráví, že umí běhat po vodě? A v čem o nich hollywoodské filmy (ne)lžou?

Český nindža

■ **Nindžům se občas přičítají nadpřirozené schopnosti jako třeba, že umí chodit po vodě. Jak tahle legenda vznikla?**

Nindžové si pomáhali nejrůznějším náčiním, mimo jiné provazovým žebříkem, který má na šířku třeba jen dvacet centimetrů a vejde se tak i do menšího batochu. A ten žebřík si bojovník třeba den před akcí napnul přes řeku jako ústupovou cestu. A když po něm pak utíkal, mohlo to vypadat, že běží po vodě. Nindžové nepostupovali jako ve filmu, kdy někam dorazí s veškerým arzenálem a začne to tam lítat. Chovali se stejně jako dnešní elitní bojové jednotky nebo průzkumníci – s velkým báglem si založili v lese poblíž kóty stanoviště a do akce si brali jen zbraně a věci, které potřebovali.

■ **A jiná „kouzla“?**

Nindžové chytře využívali místní pověry o nejrůznějších démonech – teď si vybavuji legendu o jednom zásahu, kdy nindžové někomu pod dům umístili žabu, jejíž kvákání si místní zaměňovali právě s hlasy démonů a nabyli tak přesvědčení, že démoni jsou proti nim. Nindžové prostě dokázali takzvaná kouzla do své taktiky infiltrovat.

■ **A co ty dlouhé filmové skoky, kdy vzduchem skoro létají?**

Nindža, tedy špion vycvičený ve válečném bojovém umění, byl trénovaný i v akrobacii. Skoky, jak známe z filmů, konkrétně

skákání přes hradby či po střechách, byly ale možné i proto, že japonské domy jsou nízké, stojí blízko sebe a mají střechy, po kterých se dá běžet i skákat.

■ **Také si pomáhali jakýmsi prstovým znakováním...**

To je kuji-kiri, „sekání“ prsty ve vzduchu. Jsou to pohyby prstů, které slouží například k tomu, aby v bojovníkovi vyvolaly určitou energii, nebo mu pomáhají soustředit myšlenky. Připomíná to meditaci a to jednotlivé propojení prstů souvisí s toky energií v těle.

„**Chození po vodě? Předem připravený provazový žebřík.**“

■ **Jak jste se je vlastně učil vy?**

Mně je předal můj učitel Soke Masaaki Hatsumi (*legendární velmistr devíti škol bojových umění, pozn. red.*), kterému už je dnes 86 let a stále ještě učí. Když jsem se prvních patnácti, dvaceti letech v Japonsku ninjutsu (umění nindžů) učil, snažil jsem se být nejlepší, už proto, že pobyt v Japonsku pro mě byl nesmírně nákladný a vlastně jsem se i zadlužil, abych tam mohl být a studovat. A chtěl jsem být neustále v učitelově přítomnosti.

■ **Co to obnášelo?**

Nindžové představovali obdobu dnešních vojenských speciálních jednotek se zaměřením na špionáž, sabotáže a průnik na území nepřítele. Tomu odpovídala i výzbroj a výstroj. Brnění bylo lehké, aby nebránilo v zápase. A s mečem to uměli dokonale.

Že jsem nejspíš byl kolikrát i otravný, protože jsem za ním pořád chodil, třeba i domů. Chodil jsem s ním i na procházky nebo venčit psy – můj učitel je noční člověk, což mi vyhovovalo, i já mám v noci nejméně energie. A během těch procházek se vše točilo kolem tréninku, bojového umění a toho, co ho učil zase jeho učitel Toshitsugu Takamatsu. Tehdy mi vysvětloval i užití těch prstových pohybů kuji-kiri.

■ **V čem se umění nindžů, tedy ninjutsu, které vzniklo jako soubor základních bojových technik a schopností nutných k přežití, liší od dalších bojových umění?**

Ninjutsu se zrodilo v době, když do Japonska přišla skupina Číňanů, kteří se schovávali v husté džungli na hoře Iga. Ovládali jakési první karate a techniky podobné džiu-džitsu, měli znalosti tělesných bodů a také používali různé zbraně jako halapartny a meče, které se pak po staletí měnily do japonské podoby. Většinou ty pohyby ještě počítaly s tím, že se prováděly v brnění. (*Ninjutsu zahrnovalo kdysi ale i umění převleků, úniků, maskování, lukostřelby, medicíny, znalosti výbušnin i jedů a podstatnou část tvořila duchovní příprava, hlavně meditace, aby byl nindža v boji připraven na všechno, tedy i na možnost porážky, zranění a smrti, pozn. red.*) A teprve před nějakými dvěma stovkami let se z toho vyvinuly jednotlivé bojové sporty – třeba judo, aikido nebo karate. Ale některé původní prvky jako speciální techniky přehozů soupeře nebo lámání prstů z těch

bojových umění zmizely, aby se to mohlo používat ve sportu.

■ **Takže ninjutsu je drsnější?**

Dá se to tak říct. Protože když mě někdo napadne, tak já, aniž bych si to uvědo-

mil, se mu snažím třeba vydolnout oko, jsem k tomu tak vycvičen a ten prst tam prostě automaticky směřuje. Což by při sportovních zápasech nešlo.

■ **V čem je ninjutsu jiné než například po-**

pulární izraelská sebeobrana krav maga? I v ní je přece v boji zblízka dovoleno vše.

Ve světě se setkávám s lidmi, kteří se zajímají o nejrůznější bojová umění – ať už působí v americké armádě, FBI nebo mají zkušenosti odjinud. Letos v Kanadě jsem se třeba seznámil s brazilským jiu-jitsu, v Plzni jsme zase pořádali společný seminář s aikidem (*využívá protivníkovou sílu a pohybovou energii proti jemu samotnému; celosvětově aikido proslavil herec a držitel černého pásu Steven Seagal, pozn. red.*). Bylo tam i kyusho, které se v boji specializuje na vitální (nervové) body. Prezentovala se tam také ruská systém, kterou využívají jejich speciální jednotky. A čím víc se celý život setkávám s těmihle bojovými uměními, před nimiž mám respekt, tím víc si uvědomuju, jak je to všechno spíše o lidech samotných.

■ **A proč vám nejvíc vyhovuje ninjutsu?**

Reálné myšlení, svoboda a řád. Jestli mě něco v Japonsku nadchlo, tak to byl ten řád, ve kterém mi nikdo nenařizuje „ty musíš“. Ale zároveň tam funguje hierar-

Dnes již 86letý Soke Masaaki Hatsumi, legendární velmistr devíti škol bojových umění. Zpopularizoval ninjutsu (umění nindžů) ve světě a byl i osobním učitelem Luboše Pokorného.

▲ Nindžové byli vybaveni i mnoha zbraněmi (většinou malými, aby se daly dobře skrýt) a nástroji. Třeba vrhací šipy měli ukryté v dlouhé bambusové tyči. Používali rovněž jedy.

chie a když se chci něco naučit, tak jí musím dodržovat. A když něco poruším, tak vím, že za to budu potrestán. Jde o nepsaná pravidla, kterým se u nás říká čest nebo rytířství. V praxi to znamená, že když si podáme ruku, tak to platí a nemusí to být napsáno na papíře. A tohle jsou věci, které jsem tam našel a doma mi chyběly.

■ **A co říkají Japonci místo toho „ty musíš“?**

Vlastně mi řekli: „Vítej, je to na tobě. Chceš?“ A já chtěl.

■ **Má ninjutsu oproti jiným bojovým uměním nějakou výhodu?**

Záleží na tom, co kdo hledá. Někdo chce být silný a být dobrý bojovník. V tom se spousta lidí může najít. Já od toho čekal víc. A sbíráním věcí, které s nindži souvisí, jsem se dostal i k historii a začal chápat jednotlivé zbraně a brnění. Člověk se vzdělává také v uměleckých řemeslech a malování, protože můj učitel je nindža i malíř, a když namaluje hrnek, tak do toho dá i nějaké poselství. To souvisí také s tradicí šifrování zpráv, protože kolikrát se takhle předávali informace. On může napsat slovo „nádhra“, ale protože ty znaky mají víc významů, už do toho může taky skrýt, že se blíží nebezpečí. To k nindžům patří.

■ **Vy jste se k ninjutsu dostal už v Německu, kam jste v 80. letech emigroval, že?**

Jako kluk jsem dělal atletiku, fotbal a ve čtrnácti jsem začal s karate, které jsem pak trénoval nějakých jedenáct let. Mám o dost staršího brácha a jeho kamarádi zas dělali klasický box, takže jsem si prošel různá umění boje. Ale na burzách jsem se v časopisech ze západního

Německa a Ameriky dočetl o tom, jak se to dělá v Japonsku a začal jsem hledat něco jiného, než u bylo u nás, protože (aniž bych se chtěl někoho dotknout) tady se tehdy ti učitelé nevyvíjeli. Tenkrát sem prostě z Německa přijel Japonec, který byl náhodou v Evropě, udělal tady s učitelem bojových umění zkoušky, odjel a nechal to na nich. Jako zápasníci byli asi dobří, ale jako učitelé... No a když jsem viděl v západoněmeckých časopisech informace o bojových uměních tam, tak jsem si v roce 1988 požádal o vízum a výjezdní doložku, a jel pak do Německa do toho specializovaného obchodu. Tam jsem si koupil knihu o ninjutsu a v ní byla i adresa na mého budoucího prvního učitele v Německu, se kterým jsem ve Frankfurtu začal. No a pak s pádem berlínské zdi přijel do Německa japonský učitel Soke Masaaki Hatsumi, a když jsem ho viděl, tak jsem věděl, že on je ten pravý a že musím do Japonska.

„Když si podáme ruku, tak to platí.“

■ **Jak se to pozná, že je to ten „pravý“ učitel?**

Čistě pocitem. Cítil jsem, že ví, o čem mluví, a že je za ním skutečná tradice. To už jsem ale žil tím, jak se dostat do Japonska. V roce 1991 jsem požádal svého německého učitele, jestli můžu školu ninjutsu rozvíjet v Čechách. Dostal jsem povolení a měl první studenty, půjčil si od lichváře 100 000 korun a začal jezdit do Japonska. Prvních sedm let jsem tam létal jednou

ročně na dva až tři měsíce. A když byla víza před zimní olympiádou v Naganu 1998 zrušena, odjel jsem tam i s více než dvacátkou studentů.

■ **Jak vaše začátky v Japonsku vypadaly?**

Na tréninku v Evropě mi Soke Masaaki Hatsumi dal vizitku, abych na něj měl telefonní spojení, a až přijedu, abych k němu trefil. Tu jsem dal taxikáři, on mě odvezl k němu domů do města Nodaši, otevřely se dveře a on řekl: „Vítej“... Sehnal mi ubytování, a tak to všechno začalo. Po zrušení viz jsem tam pak mohl jezdit pravidelně. Ale vždy jen na půl roku, protože tady jsem měl rodinu a také studenty, o jejichž vývoj a vývoj ninjutsu u nás jsem se staral. A takhle jsem následujících dvacet let pendloval. Můj učitel Soke Masaaki Hatsumi mě vlastně vyučoval metodou svého vlastního učitele, která stojí na tom, že žák se nechá vést. Jako moucha na ocasu koně, zní japonské přirovnání. Japonec to chápe, ale evropští studenti s tím mívají problém. Někteří si už od počátku chtějí korigovat, co by chtěli a co ne.

■ **Jak jste vlastně spolu komunikovali?**

Německy v Japonsku nikdo neuměl, takže ze začátku jsme to bylo rukama nohama. Učitel ale říkal, že pokud chce člověk rozumět japonskému bojovému umění, musí rozumět i jeho řeči. A tak jsem se pak

šest let učil japonsky. Japonsko ale tehdy bylo jiné než dnes. Nebyli tam skoro žádní cizinci a když jsem se přes ulici viděl třeba s černochem, tak jsme na sebe mávali (*úsměv*). Dneska už ale japonštinu zase zapomínám, protože veškerá komunikace probíhá anglicky a japonštinu vlastně nepotřebuju.

■ **Sloužili a bojovali nindžové jinak než samurajové? Četl jsem takovou definici, že zatímco samurajové, tedy válečníci ve službách císaře nebo šlechty, šli do boje s taseným mečem čelně a čestně, nindžové byli špioni, kteří vnikali tajně na území nepřítele, bojovníci temnoty, stínů a přetvářky, jejichž řemeslem byl úskok, zrada a vražda...**

Ninjutsu bylo vždy využíváno k ochraně rodiny, svého pána nebo vlasti. To platí po staletí, i když třeba někteří nindžové vyučovali i samuraje na císařském dvoře. Nicméně nindži bych přirovnal k dnešním průzkumníkům nebo speciálním jednotkám. Jejich úkolem bylo

infiltrovat nějakou skupinu, dostat se do nějakého prostoru, splynout s ním a získat informace. Ten boj byl jen k tomu, aby bojovník buď dokázal z toho prostoru utéct, nebo aby vyvolal nějaký nesvár, který pomůže splnění úkolu. Když někdo píše, že to byli vrazi, tak je třeba říct, že škol ninjutsu bylo na devět stovek a že mezi nimi byli i lidi, kteří to zneužívali a šli touhle cestou. Šlo ale o výjimky, které kodex nindži nedodržovaly.

■ **Jak jste se dostal ke sbírání japonských zbraní?**

Zase přes svého učitele v Japonsku. Po tréninku mě bral do starožitnictví, kde si kupoval docela drahé zbraně. A třeba mi dal do ruky 500 let starou zbraň, abych si ji mohl osahat. No a já nevím po kolika letech mi sdělil, že od tohoto dne už do toho obchodu můžu chodit sám. A i ten obchodník mi řekl, že jsme přátelé. A třebaže mu je dneska taky přes osmdesát, když dorazím do Japonska, jedu ho vždy pozdravit a po ce-

Luboš Pokorný se věnoval v socialistickém Československu karate, když se mu jednou dostal do ruky západoněmecký časopis a v něm článek o bojovém umění nindžů. Požádal si pak o devizový příslib, vízum a výjezdní doložku, do Německa odjel a nakonec tam i zůstal.

Ve filmech jsou oblečení v černých hábitech (ve skutečnosti mělo jejich oblečení barvu tmavě modrou nebo hnědou) a pro efekt používají i čínské kung-fu nebo modernější karate, judo a kendó.

Zatímco ninjové byli špioni a bojovníci ve stínu, samurajové představovali jakousi regulérní armádu. V hollywoodském velkofilmu Poslední samuraj si hlavní roli zahrál Tom Cruise.

lou dobu pobytu k němu několikrát týdně zajdu. A během toho mi vždy o těch zbraních vypráví. Mimochodem - je až legrační, s jakou posvátnou úctou se někteří Evropané chovají k japonským mečům. Japonci samotní tradici ctí, ale o zbraních, se kterými šli do boje, spíš říknou, že to je pěkná stará věc, ale pořád jenom věc. Oni dlouho žili v permanentní válce a nikdo by nepoužil slavný meč po prapradědečkovi. Používal se meč, který byl po ruce a který mohli zahodit.

■ Čeho ve své sbírce si ceníte nejvíc?

Každý předmět či zbraň z doby nindžů a samurajů má něco do sebe. Ale nejvíc si vážím originálních brnění. Když máte možnost mít v ruce brnění někdejšího nindži či samuraje, a cítíte materiál, z něhož bylo vyrobeno, tak si začnete uvědomovat, jak se cítili a jaké to tehdy asi bylo.

■ Mě zaujalo, že nindžové používali i zbraně docela netradiční.

Některé halapartny třeba vznikly z obyčejných tyčí s háčky, kterými se přitahovaly lodě. Ale to má svou logiku, protože byly nesmírně výhodné při zachycení někoho v brnění. Součástí japonského brnění jsou totiž vázané a vždycky je tedy za co tím háčkem protivníka chytit.

■ Já měl na mysli spíš takové ty skryté zbraně.

Skryté zbraně – kakuši buki – vycházejí z toho, že nindžové bojovali v utajení a nemohli tedy ukázat, že mají zbraň. To samé platilo o jejich sedmi převlecích, které používali podle místa akce – typické byly převleky za potulné akrobaty, mnichy nebo rolníky.

■ Takže když ve filmech šplhají a skákají v černých hábitech, tak to není pravda?

Ve skutečnosti se z barev používala buď japonská modř, která splývá s nočním světlem, nebo hnědá, která splývá s barvou stromů. Jinak jako skryté zbraně použí-

„Malířství souvisí s tradicí šifrování zpráv.“

vali nindžové mnoho věcí. Dokázali třeba kovovou zbraň ukrýt do malířského štětce, nebo používali vějíře, které byly dřevěné a dalo se s nimi ovívat, ale zároveň měli kovovou část, s níž se dalo pořádně praštit. Nebo měli šipy ukryté v dlouhé bambusové tyči. I luky používali krátké, aby se daly schovat do hole, a vrhací zbraně byly často důmyslně ukryté v oblečení. Další věc jsou meče – samurajská katana se zahnutou čepelí je dlouhá. Meč nindžů má s pochvou

Někdy na letních kurzech trénujeme se studenty za tmy klamavou chůzí. Spočívá v tom, že člověk ve svitu měsíce a hvězd tak zvláště skáče, že pro pozorovatele vypadá jako zvíře. Těch chůzí a pohybů je spousta. Třeba se taky cvičí šouravá chůze na ledě, nebo běh bokem, což zase vychází z toho, že v Japonsku jsou na sebe nacpané baráky a uličky jsou úzké, takže je třeba, když se něčemu vyhýbám, utíkat bokem. Něco podobného se uplatňuje i v lese, kdy se člověk proplétá mezi stromy.

■ U vás taky, stejně jako třeba v judu, fungují dany, tedy stupně bojových schopností. Jak se v ninjutsu získávají?

Kdysi dávno stupně nebyly a dával se certifikát. Žák se nejprve dlouho dlouho ucházel o to, aby vůbec mohl trénovat. Pak se s ním dlouho dlouho mlátilo o zem. A teprve potom byl přijat do „rodiny“. Tenkrát se za to platily velké peníze. Když se to ale začalo prezentovat jako sport, bylo potřeba ten vývoj žáka nějak rozlišit. Když dnes přijde Japonec do dódžo (chrám nebo tělocvična, kde probíhá výuka ninjutsu, pozn.

Jejich zbraně nesměli přikázat při šplhání a plížení. Pro boj na větší vzdálenost či z úkrytu používali „tiché“ smrtící zbraně, jako jsou vrhací hvězdičky (šurikeny).

red.), dostane bílý pásek a pokud chodí rok pravidelně a učitel vidí, že duchem roste, tak mu dá hned pásek černý. Tady žádné jiné barvy na rozlišení nejsou. Ten černý pásek ale neznámá mistrovskou úroveň, ale vstup do školy. A když pravidelně pokračujete dál, tak vlastně zkoušky ani nemají cenu, protože toho žáka zkouší učitel celý rok průběžně, když spolu dělají různé techniky.

■ Kolik lidí se v Česku ninjutsu věnuje?

Dnes vím o takových 300 lidech. Je tady

ale víc než dvacet učitelů na vysoké úrovni a spousta studentů, o kterých ani nevíme.

■ Viděl jsem na videu vaše cvičení v terénu na opičí dráze. Jaké zázemí člověk k ninjutsu potřebuje?

Dódžo má být především v srdci a je třeba si ho v tom srdci vytvořit, to není nutně jedno konkrétní místo.

■ Já myslel, že to je tělocvična.

Dódžo by měla být svatyně, a když si jí člověk nosí s sebou, může cvičit třeba pod stromem. Dódžo jako tělocvičnu by měli

INZERCE

V boji jeden na jednoho byli nindžové nepřekonatelní. Dokonale ovládali bojová umění, ale měli i důmyslnou výzbroj. Třeba „kočičí drápy“ (neko-te) či další novátorské zbraně.

mít lidé až na stáří, a ne když jsou mladí a vyvíjejí se.

■ **Takže jako učitel vedete kurzy i venku?**

Venku, a to i když jsou mrazy. Hodně studentů tam sice nedorazí – mimochodem hodně z těch, kteří si rádi hrajou na Ramba – ale důležité je, že každá technika, kterou se naučíte v tělocvičně, bude úplně jiná v přírodě. V létě se přizpůsobujeme tomu, že v lese jsou klacky a kameny, v zimě je třeba vydržet trénink v teplotách hluboko pod nulou. Najednou má i oblečený člověk práci sám se sebou, musí se udržet na kluzké zemi a přizpůsobit se prostředí. To je to, o co jde. Když člověk studuje bojové umění, tak by měl znát i tyhle podmínky. Pokud dělá sport, tak to je něco jiného.

■ **Na co by vlastně ninjutsu mělo dnes člověka připravit?**

Na realitu. K té realitě patří i umění nepodcenit soupeře, i když vypadá třeba slabě. Mělo by ho naučit, aby měl otevřené srdce a přitom respekt ke všemu, s čím a s kým se setkává.

■ **V realitě se většina přímých střetů i beze zbraní odehrává ve městech. Jak se na ně může připravit nindža, když trénuje u nějakého horského potoka v minus patnácti stupních?**

Tělo má paměť. Takže když děláme třeba skoky z výšky do kotoulu a někdo se toho bojí, tak mu vysvětlím, že tím překonáním sebe sama si to tělo pamatuje nejlíp.

A to, co se učíme v mrazu, si zautomatizuje a bude pak vědět, co automaticky udělat, i když se do podobné situace dostane za pár let ve městě. Ten člověk nebude překvapený, ale připravený.

■ **Mají japonské speciální vojenské jednotky nějaký nindžovský výcvik?**

Průzkumníci, z nichž s některými spolupracuji, mají ve všech armádách společné to, že musejí vycházet z přírody. Nindžové třeba studovali meteorologii nebo reakce zvířat na blížící se katastrofy. Vojáci speciálních jednotek prostě musejí umět přírodu vnímat, rozumět jí, když se v ní chtějí schovat.

„Žák se nechá vést. Jako moucha na ocasu koně.“

■ **Komu byste ninjutsu doporučil?**

Spousta lidí se mě ptá, jestli s tím může začít, když jim je třeba už čtyřicet. Tak jim říkám, že mě je přes padesát a taky pořád cvičím, a že mám kamaráda, který cvičí i v 80 letech. Jasně, já už taky neskáču jako v pětadvaceti, skáču tak, jak si můžu dovolit. Důležité je, aby člověk něco dělal, věřil tomu, měl to rád a dělal to poctivě.

■ **Co se začátečník učí v prvním roce?**

V principu je to hození do vody. My společně

háme na přirozený vývoj a růst, takže začátečník má možnost se učit společně s těmi zkušenějšími. Sice může být nějakou dobu otloukánek, ale čím víc se do člověka buší, tím víc dostává tělo informací. V podstatě na tréninku jedeme základy a na seminářích zkouším novinky, které učí můj učitel v Japonsku, které tím sám do sebe vstřebávám. Ale ať vedu seminář v Kanadě, Japonsku nebo v Česku, já vlastně neučím, ale spíš přenáším, co učí můj učitel. My všichni jsme děti velmistra Soke Masaaki Hattori, to je jeho škola, kterou si předáváme. Já měl to štěstí, že jsem se s ním seznámil už v roce 1990. On v roce 1984 poprvé vycestoval z Japonska do USA a tím to celé začalo. V polovině 80. let se objevili první studenti ninjutsu i v Evropě.

■ **V čem ninjutsu člověku pomáhá v každodenním životě?**

Mně pomáhá zůstávat přirozeným. Nehraju si na bojovníka. Rád jsem vždycy cvičil v lese, protože to člověku osvěží i ducha, a lezl jsem taky po výškách. A kdybych neměl nacvičené techniky pádů, párkrát bych z toho lese nemusel už vylézt. A právě při nich jsem si uvědomil, jak to cvičené tělo reagovalo v kotoulu automaticky. Tam nebyl čas si říkat: teď udělám ten a ten pád.

Jan Čáp

